

คำครุกลอนสุนทรภู่โยงโยงวิถีชีวิตไทยกับห้องน้ำ

นำเสนอเมื่อ : 22 มิ.ย. 2552

ห้องน้ำ (ตอนที่ 1)

โดย สมพูน ปัทมิตานนท์ (OPPY รุ่นที่ 5)

(ตีพิมพ์ในหนังสือนิตยสารรายเดือน "ชาวกรุง" ฉบับประจำเดือน ตุลาคม 2508)

ผู้เขียนผจญภัยได้บทเรียนจากห้องน้ำที่บ้านนอกในกรุง ในต่างประเทศ ถึงขนาดน้ำตาตกมาแล้ว

ลองเปิดพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานดูแล้วครับ หาไม่พบวาทองน้ำมีคำจำกัดความว่าอะไร จะรอสารานุกรมไทยก็เพิ่งพิมพ์ออกมาถึงตัว "ค" เทวนั้น เลขขอนิยามเอาเองตามความเข้าใจว่า "ห้องน้ำ" คือห้องรโหฐานซึ่งเราๆ ท่านๆ จะพึงใช้เป็นห้องอาบน้ำชำระร่างกาย และเปลื้องทุกข์หนักเบาโดยเสรี ใครเป็นผู้นำคำว่าห้องน้ำ ในความหมายดังกล่าวข้างต้นมาใช้ในภาษาไทยก่อนผมก็ไม่ทราบ สงสัยว่าจะเป็นคำไทยผสมขึ้นมาในยุคใหม่ สมัยประชาธิปไตยนี้ อาจเป็นคำแปลตรงตัวมาจากคำอังกฤษว่า Water Closet (W.C.) ก็ได้ เพราะชาวกรุงเราเพิ่งเริ่มมีห้องน้ำสมบูรณ์แบบใช้กันเมื่อไม่กี่สิบปีมานี้เอง โดยที่คำนี้ฟังดูแล้วก็เข้าใจง่าย และรื่นหูดี เลยกลายเป็นคำที่ยอมรับใช้กันโดยทั่วไป จนทำให้คำไทยดั้งเดิมเคยใช้กันมาคอยๆ เลือนหายไปจนเกือบไม่เหลืออยู่ในภาษาพูดของชาวกรุงอยู่แล้ว เช่น คำว่า เวจ เป็นต้น ลองเอาไปพูดกับเด็กรุ่นใหม่ดูซิครับ รับรองว่าเด็กหัวเราะก๊ากเลย

ก็ไม่แน้อายุขัยหนอยาวไรที่เราเพิ่งจะมีห้องน้ำใช้กับเขา เพราะว่าแต่โบราณมาแล้วชีวิตคนไทยผูกพันอยู่กับลำน้ำลำคลองตลอดมา รอนนัยอยากอาบน้ำก็โดดตมลงคลองไป ความจำเป็นในเรื่องห้องน้ำจึงไม่มี นางเอกในวรรณคดีของเราแต่ละนางจึงไม่เคยมีใครอาบน้ำในห้อง มีแต่ถาไม่ลงทาริมแม่น้ำ ลำคลอง ก็เขาสวนลงสระ พระเอกจะมีโอกาสชมโฉมนางเอกได้เต็มที่ก็ตอนอาบน้ำกลางแจ้งนี่แหละครับ

หากนางเอกต้องเข้าห้องน้ำเพื่อลงสระละก้อ

กวีไทยโบราณคงจะแห่หมุดปัญญาให้พระเอกได้ยลโฉมนางเอกที่เดี่ยวแหละ ชื่นให้พระเอกใช้วิธีถ้ำมองก็เสียศักดิ์ศรีวงศ์พงศกษัตริย์หมดกันเท่านั้นเอง และเมื่อใช้แม่น้ำลำคลองหนาบานเป็นที่อาบน้ำไทยเราก็มีวัฒนธรรมพอเพียงที่จะไม่ทำอูจาดในการปลดเปลื้องทุกข์หนักและเบาลงในน้ำซึ่งใช้เป็นที่อาบน้ำ และเซตมิกันด้วยในบางกรณี ใครขึ้นทำก็ถือเป็นเรื่องอับมงคลอย่างยิ่ง ดังที่กวีแก้ว สุนทรภู่ของเราได้กล่าวสั่งสอนไว้ในคำกลอน สวัสดิรักษา ว่า...

นี่แหละครับ ต้นตระกูลไทยท่านอาบน้ำอย่างรอบคอบมีวัฒนธรรมสูงอย่างยิ่งนี้เอง จะเห็นเรื่องที่จะเห็นชาวเมาทอดลงฟองมาตามลำคลองอย่างทุกวันนี้จึงวางใจได้วาทายาก ...

[\[โปรดติดตามอ่านเรื่องของ "ห้องน้ำ \(ตอนที่ 2\)" ในวันอังคารหน้า\]](#)